

Motion till riksdagen
2008/09:C276

av Carina Hägg (s)

Äktenskapsdispens

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten för unga under 18 år att få tillstånd från länsstyrelsen att få gifta sig utgår ur Sveriges lagstiftning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arrangerade äktenskap under tvång uttryckligen ska förbjudas i lagstiftningen.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett förbud mot tvångsäktenskap måste följas av en kännbar straffpåföljd för medverkande till äktenskapets ingående.¹

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkandena 2 och 3 hänvisade till JuU.

Motivering

Arrangerade äktenskap är en systematisk process som släkten driver för att få dottern gift. De utsatta tjejerna har att anpassa sig till förväntade roller: De inte ses som individer utan som personer i ett kollektiv. De vet vad som händer om de bryter mot gruppens normer och värderingar, att det blir någon form av bestraffning, kanske social utfrysning. Men vi vet att flickor som vägrat ingå arrangerade äktenskap utsätts för hot som ytterst också kan leda till att flickor dödas, så kallat hedersmord. Ett förbud mot tvångsäktenskap måste följas av en kännbar straffpåföljd för medverkande till äktenskapets ingående.

De arrangerade äktenskap som sker under tvång bör förbjudas, och tvångsäktenskap ska kunna falla under rubriken människohandel.

Äktenskapslagen anger att den som ska få gifta sig i Sverige ska ha fyllt 18 år. Åldersgränsen gäller för alla som vill viga inför svensk myndighet, oavsett om man är svensk medborgare eller inte.

Men i en del fall kan ett par med anknytning till Sverige i stället gifta sig inför en utländsk myndighet. Om det då finns hinder mot att gifta sig enligt svensk lag, kommer paret inte att anses vara gift i Sverige. Att åberopa religiösa eller kulturella skäl är självfallet irrelevant i detta sammanhang.

Den som är under 18 år kan i vissa fall få tillstånd från länsstyrelsen att få gifta sig, vilket visat sig leda till problem och försvårar skyddet mot tvångsäktenskap.

Äktenskapsbalken, SFS 2004:142, anger att ett sådant tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen i det län där den underårige bor. Länsstyrelsen utreder om det finns tillräckliga skäl för att ge dispens för giftermål. Skillnader mellan länsstyrelserna i antalet sådana tillstånd har registrerats.

Ansökan ska skrivas under av sökanden och den blivande maken/makan. Särskilda skäl för att få tillstånd ska anges i ansökan. Sökandens vårdnadshavare ska även lämna sitt samtycke till att sökanden ingår äktenskap.

I de fall det sker otillbörliga påtryckningar på den unge att ingå äktenskap är vårdnadshavare inte en lösning utan tvärtom en del av problemet. Tvångsäktenskap är förknippat med patriarkala strukturer och hedersproblematiken. Länsstyrelsen ska inhämta yttrande från socialnämnden i den kommun där den underårige har sin hemvist. Samtidigt vet vi att kompetensen i hedersfrågor är mycket begränsad och skiftande.

Åldersgränsen 18 år bör gälla fullt ut för alla unga. Gränsen mellan att vara barn och att vara vuxen anges generellt i samhället gå vid 18 år. Det är diskriminerande att några unga ska särbehandlas och i samhället få ett sämre skydd mot tvångsäktenskap än denna åldersgrupp generellt. Formellt eller informellt utsedda vigselföräntare ska ha straffansvar för vigsel av underårige och medverka för ingående av tvångsäktenskap.

Stockholm den 1 oktober 2008

Carina Hägg (s)